

“Socialinio suflerio” programos poveikio tyrimas

Tyrimą įgyvendino: Sandra Zaidova

Tyrimo tikslas: išsiaiškinti, ką patiria “Socialinio suflerio” dalyviai ir koks “Socialinio suflerio” programos poveikis jos dalyviams.

Tyrimo metodologija: tyrimo metu buvo naudotas apklausos metodas, kuris leido atskleisti tyrimo dalyvių patirtį bei nuomonę naudojant iš anksto apgalvotus teiginius ir klausimus.

Tyrimo dalyviai: 14 - 17 m. amžiaus jaunuoliai iš Kupiškio, Alytaus, Anykščių, Jurbarko, Biržų, Žiežmarių, Vilniaus, Molėtų. Duomenys buvo surinkti 2017 m. spalio - 2018 m. vasario mėn.

Pagrindinės tyrimo išvalgos

Ką patiria “Socialinio suflerio” programos dalyviai?

Tyrimo duomenys parodė, kad dalyvavimo “Socialinio suflerio” programoje patirtis yra besikeičianti, nuo netikėjimo ir abejojimo iki išaugusio pasitikėjimo ir drąsos. Ši patirtis yra susijusi su savęs išbandymu ir bendru atsakymo ieškojimu ar sprendimo atradimu.

Tyrimo dalyviai įvardino emociškai juos palietusius programos momentus (emocinę patirtį) kaip vienus iš ryškiausių ir stipriausių. Programos metu tyrimo dalyvių emocijos ir būseną kito. Programos pradžioje vyravo **nepasitikėjimas savimi, netikėjimas savo sugalvota bendruomenės pokyčio idėja**. Tyrimo dalyviai pradžios momentą įvardina kaip pasimetimą. *“Kai mano komanda buvo visiškai pasimetus, neturėjo idėjų kaip išspręsti problemą.”* Pasak tyrimo dalyvių, pokytis įvyko tuomet, kai jie **gavo palaikymą ir padrašinimą** iš savo bendraamžių ir suaugusiųjų. *“Kai gavome padrašinimą iš mero patarėjo. Mūsų komandos narės ėjome iš pokalbio su jaunimo reikalų koordinatore, kalbėdamos, kad mums nepasiseks, o būtent pasakymas: “pabandykite, atekite, mes jūsų laikiame”, labai paskatino ir motyvavo nenuleisti rankų.”*

Dalyvavimas “Socialinio suflerio” programoje suteikia galimybę tyrinėti savo aplinką, ieškoti idėjų, pastebėti problemas ir atrasti sprendimo būdų joms spręsti. Galiausiai visas šis procesas yra susijęs su **atradimo patirtimi**, kuomet kitomis akimis yra pamatoma artima aplinka ir atrandami problemų sprendimo būdai. *“Kaip išsiaiškinom mūsų bendruomenės problemas ir ieškom sprendimų.”*, *“Kaip mes suradom daug trūkumų ir juos bandėme spręsti visi kartu.”*

Tyrimo dalyviai įvardino, kad “Socialinio suflerio” programa paskatino juos daryti tai, ko anksčiau nebuvo darę. Didelius išgyvenimus suteikė savo **idėjos gyvas pristatymas internetu nepažįstamiems žmonėms**. Ši mokymosi patirtis suteikė daugiau pasitikėjimo savimi. *“Žmonių apklausinėjimas ir savo idėjos pasakojimas “live” abu kartus teko išlipti iš savo komforto zonos, sukauptas drąsą tiesiog pasitikėti savo jėgomis ir veikti.”*

Tyrimo duomenys parodė, kad įsimintina patirtis dalyvaujant “Socialinio suflerio” programoje buvo **patyriminė užduotis su virvėmis** *“Tikriausiai lipimas virvėmis dėl daugybės priežasčių.”* Tai tie programos momentai, kurie įtraukia į grupės procesus, kuomet dalyviai turi vienas su kitu kalbėtis, labiau pažinti vienas kitą, palaikyti, siekti bendro tikslo, taip atsiranda vienas kito supratimas ir tarpusavio suartėjimas.

“Laipiojimo virvėmis etapas kai mes ėjom petys petin, palaikėme vienas kitą ir supratome, kad tik kartu galime pasiekti tikslą.”, “Pirmieji susitikimai, bendra visų veikla, žaidimai, atviresni pokalbiai, bendravimas su visais, nors ir nelabai pažinujom vieni kitus, drąsa kalbėti ir bendrauti. Aišku, lipimas virve.”

Programos “Socialinis sufleris” paskatinti pokyčiai

Asmeninis lygmuo: ką išmokau ir supratau?

Dalyvaujant “Socialinio suflerio” programoje **didėja empatija kitų žmonių atžvilgiu**. *“Dėka programos tapau pakantesnė, kadangi leidome visose vietose tyliai ir kantriai išklausiu kitų nuomonės, nepertraukiau, priėmiau kiekvieną idėją, juk būtent mūsų nuomonė įdomi ir reikalinga.”* Dalyviai išmoko įsiklausyti į kitas nuomones, kurios nebūtinai sutampa su jų turima nuomone. *“Išmokau dirbti komandoje ir dar pabandžiau klausyti nuomonės, su kuria nesutinku ar sutinku iš dalies.”. “Kad reikia išklausti visų nuomonę, nes kartais atrodo didžiausia nesąmonė gali būti visos komandos problemos išsprendimo priežastis.”* Tuo pačiu gerėja dalyvių gebėjimas išsakyti savo nuomonę *“Išmokau raiškiai išsakyti savo nuomonę.”* Aplinkoje, kur empatiškai bandoma suprasti kitą - dalyviai ir patys buvo labiau suprasti, priimti: *“Čia padariau, apie ką nebūčiau pagalvojusi, likau išklaudyta, išmokau vertinti kitų pastangas tave suprasti.”*

Su empatijos didėjimu atsiranda kito nuomonės bei kito pastangų didesnis vertinimas. Veikiant drauge kiti tampa vertingi, **pamatoma kitų, aplinkinių vertė**. Tyrimo dalyviai išmoko įsigilinti į skirtingų žmonių, bendruomenės problemas, pastebėti kitą, vertinti kitų pastangas bei indėlį į bendrą procesą. *“Programos metu išmokau įsigilinti į įvairių žmonių skirtingas problemas.”, “Svarbiausia buvo komandos narių ir kitų dalyvių atsidavimas darbui, idėjoms.”*

Tyrimo duomenys atskleidė, kad tyrimo dalyviai labiau įsigilino ir **suprato iniciatyvos svarbą**. Inicijatyva suprantama kaip gebėjimas išreikšti savo idėjas grupėje ir nebijojimas imtis veiksmų. *“Supratau, kad gyvenant bendruomenėje mums reikia taikytis prie daugumos nuomonės, bet jei matai bėdą, nereikia bijoti imtis iniciatyvos, nes ji betkoku atveju atneš patirtį ir naudą”*. Tyrimo dalyviai ne tik suprato iniciatyvos svarbą, tačiau ir išmoko, kaip įgyvendinti iniciatyvą, kaip sudaryti veiklos planą ir jo laikytis. *“Kaip išpildyti savo iniciatyvą, kaip suplanuoti aiškų veiklos planą ir jo laikytis.”*

Vienas svarbiausių “Socialinio suflerio” programos dalyvių įvardintas **suvokimas, kad aš galiu daryti pokytį**. Programa suteikė pasitikėjimo ir tikėjimo, kad viskas yra įmanoma, kad reikia bandyti, prisiimti atsakomybę ir daryti. “Socialinio suflerio” programa prisideda prie jaunų žmonių įgalinimo ir parodymo, jog jie turi galimybę patys įgyvendinti pokyčius. *“Supratau, kad kiekvieno mūsų nuomonė yra svarbi ir mes kiekvienas turime galimybę ką nors pakeisti.”, “Kad jei nori ir turi užsispyrimo viskas įmanoma.”, “Kad niekada nereikia nuleisti rankų, neprarasti vilties ir bandyti ir dar kartą bandyti, nes niekas kitas to už tave nepadarys.”, “Teiksime pasiūlymus, kad mokyklos gyvenimas pagerėtų, anksčiau to nebūtume išdrįsusios.”*

Tyrimo duomenys atskleidė, kad gilėja suvokimas apie komandinį darbą, **tyrimo dalyviai gali įvardinti komandinio darbo poveikį, įvertinti, koks jų nuomone yra tinkamas komandinis darbas**. Tokiu būdu komandinis darbas kaip toks nelieka tik skambūs žodžiai, nes tyrimo dalyviai iš patirties pamato svarbias komandinio darbo savybes, geba atrasti, kas veikia ir kas neveikia dirbant drauge. *“Supratau, kad geriau kai motyvuoti žmogeliukai, nei milžiniška “stumk trauk” grupė.”, “Išmokau pasitikėti kitais komandoje esančiais nariais, pasiskirstyti darbą, būti atsakingu už paskirtą darbą, kurį turi atlikti.”* Gilėja suvokimas apie skirtingus vaidmenis komandose ir tuo pačiu savo vaidmens komandoje atradimą: *“Reikia labai didelio užsidegimo norint kažką daryti; ilgalaikėse užduotyse svarbu paskirti žmogų, kuris primins, kad reikia daryti “įspirs”.”, “Kad komandai reikia lyderio, iniciatoriaus, kuris būtų tuo pačiu ir supratingas, bet ir agresyvesnis, kad pastūmėtų teisinga kryptimi.”, “Supratau, jog norint visus įtraukti reikia kiekvieną asmeniškai kvieisti, parašyti konkrečiai, ką reikia padaryti, nes ne visi žino kaip pradėti ir ką daryti. Manau, gero vadovo darbas yra labai sunkus, reikia patirties, jog pasisektų.”*

Dalyvavimas „Socialinio suflerio“ programoje leidžia dalyviams labiau pažinti savo bendruomenę ir miestelį, miestą, kuriame gyvena. Atsiranda **platesnis matymas ir gilesnis suvokimas apie savo aplinką**. *„Supratau, kad mūsų miestelis netobulas.“ „Supratau, kad Alytus nėra miręs.“ „Aš manau, kad dabar sakyti, jog Alytuje nėra ką veikti gali tik žmogus, nepriklausantis „Socialinio suflerio“ dėka sukurtai grupei.“*

Bendruomenės lygmuo: kas pasikeitė?

Tyrimo dalyviai pastebi pokyčius savo bendruomenėje, kurie įvyko paskatinti „Socialinio suflerio“ programos. **Pasikeitė tyrimo dalyvių miestelių, miestų aplinka:** *„Mūsų mieste jau vyksta pokyčiai ir dar galbūt tai, kad po biški iš draugų girdžiu įvairias kalbas, kurios skamba kaip pradmenys kažką keisti.“ „Pasikeitė mūsų tvenkinio aplinka.“ „Yra matomi rezultatai, apšvietimas ir wi-fi atsiras.“ „Prie prūdo buvo pastatytos šiukšliadėžės.“ „Taip pat mūsų projekto planas truputį pakeitė Anykščius (mieste atsirado maitinimo vietos gyvūnams).“*

Dalyvavimas programoje paskatino **būti aktyvesniais:** *„Gražiškiuose atsirado veiksmo.“* Imtis iniciatyvos ir patiems pradėti įgyvendinti pokyčius: *„Tai mes apklausdamos mokinius ir surinkdamos 150 pritariančių balsų dar kartą įsitikinome, ką jau buvome galvoję per susitikimus programos metu, kad tikrai reikia jaunimo centro, kad yra norinčių ir mums tereikia imtis iniciatyvos.“*

Programos „Socialinis sufleris“ vertė ir teikiama nauda

- Įgyta gyvenimiška patirtis, kuri „užgrūdina“: *„Dabar drąsiai galiu užkalbinti žmones gatvėje, nes vykdydamas apklausą sulaukiau įvairių reakcijų, todėl dabar nieko nebijau.“*
- Paskatinimas veikti, daryti ir įgyvendinti pirmuosius žingsnius pokyčio link: *„Renkant parašus dėl jaunimo centro įkūrimo ne vienas mokinys, tėvai gyrė už iniciatyvą. Jeigu nebūčiau lankiusi šios programos, nežinočiau kaip pradėti spręsti jaunimo centro nebuvimo problemą ir tikriausiai net nebūčiau nieko dariusi. O iš kitų žmonių nuomonių matyti, kad jiems irgi jo trūksta, o mes būsim tiesiog to įkūrėjos.“*
- Parodymas, kaip galima pasitikrinti savo matymą ir suvokimą su kitais žmonėmis ar jie atpažįsta problemą, pritaria idėjai: *„Kalbėjimasis su kitais žmonėmis, supratimas, kad ne tik aš matau konkrečią problemą, idėjos vystymas, darbo prie tos idėjos pradžia.“*
- Pagalba atrandant bendrus sprendimus, palaikant diskusijas ir inicijuojant veiklas: *„Kai diskutavome su mokyklos valdžia, laisvai išsakėme savo nuomonę, radome kompromisų.“ „Tarimasis dėl iniciatyvų, kompromisų suradimas, radimas visiems bendrą problemą ir jos aptarimas, išsiaiškinimas.“*
- Programos dėka tyrimo dalyviai patobulino savo gebėjimą argumentuoti: *„Tai kai mūsų paklausė kodėl, kam mums to reikia, kodėl mes tai norime įgyvendinti, mes galėjome aiškiai ir tiksliai atsakyti, nes programos metu buvo labai gerai viską išsianalizavę, supratę to naudą ir priežastis.“*
- Programa siekianti naudoti asmeniniu ir bendruomenės lygiu: *„Mes susitikome su senomis draugėmis ir nutarėme, kad galime ir turime įkurti jaunimo centrą. Linksmi praleidome laiką ir padarėme naudingą dalyką bendruomenei. Manau šios programos tikslas ir yra suvienyti žmones, jog jiems kartu būtų maloniau gyventi. Galiu drąsiai pasakyti, jog dabar pasitikėjimo savimi bei savo draugėmis turiu daugiau.“*
- Programos vertę iliustruoja sužadintos teigiamos emocijos: *„Dar pridėčiau, jog ši programa suteikė daugybę teigiamų emocijų ir net grįžus namo niekaip nedingo šypsena.“*

Tyrimo įžvalgų apibendrinimas

„Socialinio suflerio“ programos dalyviai:

įgauna pasitikėjimo savimi bei tikėjimo savo idėjos įgyvendinimu.

išmoksta tyrinėti aplinką, pastebėti problemas ir atrasti sprendimo būdus joms spręsti.

geba suteikti ir priimti palaikymą iš kitų.

įveikia naujus iššūkius ir sąmoningai įvertina patirtį bei jos reikšmę asmenybės augimui.

atranda komandinio darbo naudą bendram tikslui įgyvendinti.

ugdo tarpusavio empatiją.

pastebi juos supančių kitų vertę.